

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdeben.

A francia nép pusztulása.

M. de Foville, az Institut tagja és az Académie des sciences morales et politiques elnöke, az „Opinion” hasábjain szomorú statisztikáját közli Franciaország elnéptelenedésének. Adatai azt mutatják, hogy Franciaország, mint nemzet, a lassú, de biztos kihalás útján van. Száz év alatt a születések számaránya 1000 lakos között 32-ről 197-re esett le, manapság pedig először es egyedül Franciaországban a halálozások száma meghaladja a születéseket.

A XX. században a hanyatlás a következő ijesztő arányokat mutatja fel: a születések számának többlete a halálozásoké felett:

1902-ben	84.000
1903-ban	73.000
1904-ban	57.000
1905-ben	37.000
1906-ban	27.000
1907-ben vegre a halálozások száma	20.000-rel

haladta meg a születéseket. 794.000-en haltak meg és csak 774.000-en születtek. Nem túlzás tehát, hanem szomorú valóság kifejezése a „dépopulation” szó, melyet de Foville használ. Elnéptelenedés ez a szó szoros értelemben. Vajjon nem-e vég kezdete is egyúttal?

Ha ez így halad tovább, Franciaország csakhamar meg fog érni az invázióra. Nem is várhat egyéb sors olyan országra, a mely eltarthatna 80.000.000 lakost s nem tart el többet a jelenel. 1895-ben Németország lakosainak száma hat millióval haladta meg Franciaországét, ma több mint 20 milliónyi a különbség. Husz év muiva két német fog esni egy franciára s így Franciaország orias leptekkel közeledik végzete felé, a hogy Foville mondja.

Élesen rávilágít Franciaország elnéptelenedésére s ezzel kikérülhetetlen hanyatlására az az összehasonlító táblázat, melyet Foville az európai államok népesedési mozgalmairól 1907-ben összeállított. E szerint az európai államok szaporodása a következő:

Ausztria	+ 323.078
Belgium	+ 67.307
Németország	+ 822.387
Magyarország	+ 229.163
Olaszország	+ 374.108
Hollandia	+ 87.695
Oroszország	+ 2.464.258
Svájc	+ 36.400
Franciaország	- 20.000

Egyszóval egész Európában minden államban lélekszámához mért jelentékeny szaporulattal találkozunk, egyedül a francia köztársaság az,

a melynek lakossága fogy. Az elnéptelenedés egyedül Franciaországban kezdődött meg.

Éles az ellentét Franciaország és Németország népesedési viszonyai között. 1870-ben a német-francia háború idején körülbelül egyforma volt a két állam létszáma. Ma Németországban 20 millió emberrel él több, mint Franciaországban. Igaz, hogy a nemzetek jelentősége és boldogulása nem csupán a lélekszámtól függ, de mégis sokat nyom a latban a sűrű népesség olyan államnál, a mely nagyhatalmi igényeket táplált és érvényesített évszázadok óta. Ha nem sikerül ezt az elnéptelenedési folyamatot megállítani, akkor tragikus valóra válik, a mit most emlegetnek, tudniillik a francia faj öngyilkossága (race-suicide.)

Annak, hogy Franciaországban a sir a bölcsön immár győzelmet vett, hogy a „glorie” nemzete hanyatlik, természetesen több oka, több forrása, kútfeje van. Rossz történetirő, rossz államférfiu az, a ki egy okra akar visszavezetni valamely általános okozatot, eredményt. Mindazonáltal nem csalódunk, ha a főokot a nagy forradalomban keressük. Franciaország ma is annak betege, hogy egész történelmi multjával oly erőszakosan, oly radikálisan szakított, mint azt a nagy forradalomban tette. Nem véletlen dolog az, hogy Európában az egyetlen köztársaság hanyatlik, a monarchiak pedig emelkednek. Taine óta mindenki tisztában van azzal, hogy a francia forradalomban a nemzet sópredékének egy csekély töredéke zsarnokoskodott az egész nemzeten. Franciaország elűzte és télienségre kárhóztatta egy század óta azokat, akik a nemzet vezetésére hivatottak lettek volna: a Bourbon-ház tagjait, uralkodó családját, az arisztokraciát és a nemes-ség nagy részét. Az uralkodásra alkalmatlan elemek természetesen olyan törvényeket hoztak, a melyek ugyan az enciklopedisták elveivel meggyeztek, de annál vésthozóbbaknak bizonyultak a vallásosságra, erkölcsösségre, a családi életre s ezzel az állam legbiztosabb alapjaira nézve. Nem írjuk, a „Public Opinion” november 26-iki számában olvassuk: „A törvény igen engedékeny bizonyos büntetkekkel szemben (abortus, sodomia); nevétségesen könnyűvé tette a vallástalanságot s veszedelmes tanokkal kacércodik. Valóban semmit sem tettek arra nézve, hogy egy nagy fajfokozatos kipusztulását megakadályozzák.

A hatvanas, hetvenes évek írói Dumas fils-sel élükön a házasság felbonthatóságáért harcoltak. Alig mult el husz év a válás törvénybeiktatása óta, Brieux, Bourget és egy sereg kiváló író a fölbonthatatlanság mellett törnek lándzsát.

Nem csuda. Mig a népesség egyre fogy, a gonosztévők száma egyre szaporodik. A kriminalitás ijesztő mérvben nő, főleg Párisban. A ren-

dőri és bírói személyzetet meg kellett szaporítani a XX. század nagyobb dicsőségére. A „ville lumiére” az apache-ok terrorja alatt áll s a mi még aggasztóbb, a kiskorú bűnösök száma egyre rökvekedik. Sokáig tudatlanságnak tulajdonították a bűnt s egyenes viszonyt állapítottak meg a tudatlanság s a kriminalitás között. Ma már Párisban senki sem ringathatja magát ilyen illúzióban; az 1905-ben büntetett kiskorúak közül 2845-en tudtak írni, olvasni, 95-en magasabb képzettséget nyertek s csak 368-an voltak analfabiták. Ilyen számok láttára lehetetlen azt állítani, hogy a tudásban való haladás szükös-képpen maga után vonja az erkölcsösségen való haladást is.

Tiszta családi élet elég biztos alapja csak a valóságos lehet, melynek kiirtására a harmadik köztársaság radikális és socialista kormányai, melyekkel egy képtelen választói rendszer a nemzet nemesebb, jobb elemei ellenére uralomra jutott, mindent elkövetnek. De a francia tanterfiak is a vallásos nevelés ellen nyilatkoztak a londoni erkölcsnevelési kongresszuson, ellentétben az angolokkal. Mig ilyen kezekben lesz Franciaország kormányzása és az ifjúság nevelése, ad-dig szó sem lehet renaissance-ról.

Némethy Gyula dr.

Főgimnáziumunk Mária kongregációja a tizennyolcadik században.

Irta **Historicus.**

(Folytatás.)

1780-ban Szilágyi János a kongregáció tagjainak méltóságát és dicsőségét fejtegette. A beszédnek különös érdekességet ad az a történelmi keret, melyben a régi magyar királyoknak és a tizennyolcadik század főbb embereinek Mária kultuszát írja le. A beszéd ezen része így szól: „Első sorban említendő keresztény nemzetünknek keresztény király, Szent István, aki uralkodásának kezdetétől mindenkor a boldogságos Szűz tiszte-lője volt és ezen kiváló tulajdonát haláláig megőrizte. Hasonló tisztelője volt a Mária kultusznak Szent László, aki nemcsak elrendelte a boldogságos Szűz tiszteletét, hanem abban az időben nem ismert kegyelemből még képét is ráverette aranyaira. Szólhatnak azután Lajosnak, Corvin Mátyásnak, II. Ferdinándnak, II. Lipótnak és Magyarország sok kiváló egyéniségének tulajdonáról, akik királyi címek elé helyezték a kongregáció védőségét. Ezek csoportjából és az újabb idők-ből vásonkói Zichy Imrét, nemes Arvamegye főispánját, báró Schmeideg belső titkos tanácsost, két fiával, Ferdinánddal és Tamással, gróf Zichy Jánost, báró Andrássy Antait, báró Luzsénszky Józsefet és Jánost említhetem. De, hogy hosszú ne legyenek, csak három Ferencről szólok, a kik Fejérmegye főispánjai és a mi rektoraink voltak, ugymint Galanhai gróf Esterházy Ferenc, aki

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOS

VASZON, ASZTALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ÁRUHÁZA, SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FÉLE ÜZLETHELYISÉG. —

Mai lapunk 4 oldal.

FJNb00000255

már jobb hazába költözött, idősb gróf Nádasdy Ferenc, és ennek a vallásos kegyeletben és jámborságban méltó utódja, az ifjabb Ferenc gróf. Tudjátok, hogy családjuk milyen magas volt. Ők maguk mennyi kitüntetést kaptak és mégis távol állott tőlük még a gondolat is, hogy a Mária kongregáció visszautasítsák.

Ugyanezen alkalommal Perczel István mondotta a felavatás beszédét, amelyben kérte az elnököt, hogy a jelölteket a kongregációba fölvenni sziveskedjék.

1783-ban Fejér György a boldogságos Szűz irgalmasságát fejtegette.

Felavató beszédét mondott Fejér Györgyvel egyidőben Kósa György, míg a kézirat utolsó beszéde az eltörés évéről szól, és Hoffmann Ferenc igen értékes dolgozatát tartalmazza. A beszéd azt a szeretetet és azt a lelki áldást fejtegeti, melyben a boldogságos Szűz részesíti a hozzáfutólókat, egyúttal bő történelmi vonatkozásokat ölel fel az értekezés, amely ifjúsági dolgozatnak mindenestre nagyon is kiváló. A befejezés imaszerű és magyar fordításban így szól: „Ujitsuk meg, kedves társaim szeretetünk fogalmát, hódolásunk jelét: Szűz Mária, Isten anyja. Téged választunk most és mindörökké védőnknek, oltalmunknak, anyánknak, állhatatosan elhatározzuk és megfogadjuk, hogy amíg élünk, nem fogunk elhagyni Téged, nem követünk elledre semmit sem, és arra kérünk, hogy a Te áldozat véndecid maradhassunk, Szent István által alapított Mária országunkat pedig el ne hagyj.”

Közben multak az idők és híre járt, hogy József császár a pálosokat, ezeket együtt a kongregációt is el fogja törölni. Gimnáziumunk hittanára Dudássy András ekkor Vörös Antal főigazgatóhoz, az intézet egykori tanítványához fordult 1784-ben és szíves közbenjárását kérte a helytartótanácsnál, hogy a kongregáció továbbra is fennmaradjon. Latin levele igen értékes fejtegetést foglal magában, és egészen alkalmazható a mai viszonyokra. Leírja azt az üdvös hatást, melyet a kongregáció gyakorol a tanuló lelkiületére, majd egy helyütt így szól: „Mária országában, ha ugyan még annak nevezhetjük, a tanuló ifjúság részére nagyon is szükséges, mert ismereteinek alapját a hitből meríti, később pedig a Mária kongregációban találja az alázatosság, az istenfélelem és jó erkölcsök forrását. És ha ez megszűnik, akkor a tanuló nem lekesíti becsűgát a tanulásban, nem hevül a tudományért, a lelki tisztaságot és jó hírnévért, nem is gondol azokra, hanem gonosz lelkű emberekkel társalog, a kik romlásba viszik őt.” Igaz szavak, melyek a tizenhatalmadik század kódéből ma is világítanak! Nyomós érv azután Dudássy Antal előterjesztésében az is, császári rendelkezés minden ünnepet és nyilvános processiót beiltott, kell tehát egy helynek lenni, hol az ifjúság a régi vallásossággal áldozhasson Istennek.

József császár azonban hajthatatlan maradt, és a kongregációkat 1784 január 15-én az egész országban feloszlatta, egyúttal a vallás tanítását és a hitélet jelenségeit alaposan megnyirbálta. A vonatkozó rendeletet megtaláltam a gimnázium irásai között és ebből is láthatjuk a jofinimusz felforgató rendszabályait. A terjedelmes leiratnak a vallásos életre vonatkozó pontjai magyar fordításban így szólnak: „A vasárnap tartandó német prédikáción kívül minden egyéb ájtatosság megszűnik, nevezetesen a lelki gyakorlatok, a havi gyónás és áldozás elmaradnak. Ez azonban nem zárja ki, hogy a hitoktató alkalom adtán, de mégis mérsékelten minden félév elején ne figyelmeztesse hallgatóit, hogy gyakoribb gyónás és a szentségek méltó felvétele által az elkövetett bűnökért vezekljenek. Mindezek folytán természetesen természetesen következik, hogy Magyarország területén minden Mária kongregáció beszüntetendő, a magasabb osztályokban nincs szükség hitoktatóra, mert ezen osztályok tanuló vallási dologban saját lelkiismeretükre bízandók. Az iskolák védőszentjeinek ünnepei jövőben elmaradnak, és csakis azon ünnepeket szabad megülni, a melyek az egész országot illetik. A tanulókat a nyilvános mulatságoktól és látványosságoktól tilos bármiféle iskolai fenyegetéssel visszatartani.”

1784-ből megvan a kongregációnak leltára is, mely egy-két zászlót, feszületet, ruhaneműket, asztalokat, szobrokat, irományokat és könyveket foglal magában.

A kongregáció feloszlata után annak minden tárgyát és felszerelését dobra titítotték. Eladták a császári parancs folytán még az oltárt is, ámbar. Benyák igazgató többszörösen kérte, hogy azt az ifjúság tovább is használhassa.

Igen érdekesek a számadások, melyek a kongregáció bevételeit és 1737-től 1784-ig mutatják. A sok számadásból, melyet a jegyzék tartalmaz, csupán annyit említek, hogy a jezsuitáktól 29 frt 13 krt vettek át a pálosok. Ezeknek működése alatt 1779-első felében 351 frt 16 kr bevétellel szemben 3 frt 22 kr kiadást találunk, egyúttal megemlíti a kimutatás, hogy a kongregációnak 200 frt külön tőkéje is van, amelyet Gyurkoviis Ferenc hagyott végrendelettel, jelenleg pedig Pázmándi Sámuelnél 6 százalékkal gyümölcsözik.

1779 év második feléről a bevétel 374 frt 45 krt, a kiadás 318 frt 6 krt mutat, a hiteles számadást pedig Simón Máté pálos rendű hittanár és Cserey Ambró pálosrendű igazgató írta alá. 1781 első felében a pénztár vagyonra már csak 43 frt 54 kr, azonban a kikülszönzött tőkéek közül Podhorszky Péternél is 300 forintot találunk. 1781 felében a pénztár 90 frt 51 kr jövedelmet mutat.

(Vége köv.)

UJDONSÁGOK.

— A mai esti színelőadás. Az Erzsébet-élet mellett ormótlanul, szegénységünk szomorú jeleként emelkedik a 48-as események emléke. Olyan korra emlékeztet minket, amelynek forrásából minden magyarnak innia kell, amelynek lelkületéből mindannyiunknak nemesednünk kell.

Ennek az emlékeknél nem szabad többé méltóság nélkül valónak lenni, ez az emlék nem lehet többé védlőnk arra nézve, hogy a 48-as eszményeket eléggé nem becsültük meg.

Ezt az elvét szolgálja a ma esti előadás, a melyen — hisszük — ott látjuk majd városunk színét-javát, a kik mindegyike filléreivel siet hozzájárulni a mi 48-as honvédelemünk méltó kiállításához.

Az estély megnyitójának Philip István főgimn. tanár gyönyörű prólogot írt. Méltó az eszméhez, méltó ősi Fehérvárunkhoz, méltó Philip István annyszor magasralt költői talentumához. Egész terjedelmében itt adjuk:

PROLOG.

Írta: Philip István. Elmondta: Kovács Lajos színművész a Városi Színházban 1908 dec. 22-én tartott ünnepi előadásban.

Felhő hasító gula-örisök

Fenn hirdetik sok évezreden át

A büszke Fáraok hatalmi fényét

S gögös uralmuk sötét nyomdokát,

Világhódító, nagy kezes Cézárook

Emléket szülte száz művész keze:

A magva ére, hőkeblű, ritka márvány

Arany-ezüstből hűdölkött meze.

Csak néked, ó Hon, hajh alig jutott,

Bár a menyhóttig csegett is a lant...

Hírad-nevednek legszentebb forrásait

Véres rögöd lakurja ott alant.

Nem for az égbe usnik Obeliske,

Dicséről nem zeng hősi énekiink

S im' a viharzó kor szálltával mégis

Egyre nagyobb, szebb, kedvesebb nekünk.

Egiptom rojjant szikla garmadát

Kabcsolga lelkek gyászos bűnjelét;

Az Imperator diadalmi ércén

Hűség, hűség rít ihellete.

A mi nagyvágnak, gyözelmiünk minőlét

Ne a magasban, a melyben keresd...

Nem tömeg jelzi, nincs, hivatalig osztóp,

Csak szegény fejfa, korhadat fakerezt.

De a behorpadt hant csönnes lakója:

Szabad hős népek századba fia

Kardot kovacsolt a szétzúzott lánccól

Jöttek tudta, el kell hullnia,

S feldúlt lakának maradtak követők
Nem a zsarnoknak épült piramis
Ollárt emelt a nagy, szent szabadságnak
Es áldozatnak beállt maga is

S ollárt im' bár füstje rég elszólt,
Nem örli meg az idő vasfoga:
Nem küldj bálványt ill' mohos tövénen
A szabadságnak élő angyala!

Romlat az óskor gránit-szörnyeleget,
Róma márványa, erce szerte hull,
Hogy eltegyülve rabja bus porával
Elvesszen áruán, koszorúitánul.

De bár süppednek a megszentelt strob,
Mídon dermesztő új borul rocsuk,
Lángpállosi öröknek hó szavára
Újra kigyul az áldozati láng.
S meggyünk ös hittől égő s:veinkben,
Ajhunkon a dal: „Szabadság és Haza!”
Es föltümlja Napkelet csodáit
Virágainknak ékes halmaica.

Es el a hit: im' áldozatra jöttök:
Megtelt e csarnok, e szent berek.
Ilyen nemes, benső hevületében,
Üdv' Neked díszes, ünnepfő Sereg!

— Nagy ünnep Alcsuton. E hó 20-án, vasárnap érkezett Alcsutra Prohászka Ottokár dr. püspök útkára Viszola Alajos dr. kiseretében, hol mint Klotild főhercegnő vendége, a kastélyban szállott meg. Megérkezése után hívei gyóntatásához fogott. 9 órakor predikált az Adventről, hogy közel van az Ur, mivel a tiszta lélek mindig találkozik. Ezután Felcsutra ment predikálni. Alcsutra visszatérve, Klotild főhercegnőhöz ebédre volt hivatalos. Az ebédem még jelen voltak Keifler János c. kanonok, esp. plebánus s Pintér Ferenc alcsuti helyi lelkész. Ebéd után a püspök a zárdába ment, hová nem sokára követte Klotild főhercegnő Szirmay Sarolta grófnő udvarhölgy kíséretében, hogy jelen legyenek a karácsonyi és pápai jubileum alkalmából rendezett ünnepségeken. Klotild őfensége a legéberebb figyelemmel kísérte az ünnepség minden részét, amely után a megyéspüspök mondott kedves beszédet s azután őfensége Klotild főhercegnőnek mondott köszönetet az ő áldott szívéért, a melynek lehet köszönni mindent amit a hívek kaptak, a zárdát, a szép, fehér lelkeket, azt a sok-sok karácsonyi ajándékot. Majd köszönetet mondott az irgalmas nővéreknek a szép ünnepségért, a szép fehér angyal lelkekért. Ezután Klotild főhercegnő fejezte ki legmagasabb meglegedését s köszönetét az intézet vezetőinek, mely után őfensége saját kezűleg osztotta ki a karácsonyi ajándékokat.

— Egyetemi tanárszédek. Takács Sándor és Matéffy László helybeli orvostanhallgatók méltón megérdemelt kitüntetésben részesültek. Takács Sándort Lenhossek Mihály dr. egyetemi ny. r. tanár, Matéffy Lászlót pedig Tellyesinszky Kálmán ny. r. tanár vette maga mellé tanárszédeknek.

— Bölcsélettudor. Mohay Lajos, Mohay Lajos pénzügyi tanácsos jeles képzettségű fia, keszthelyi főgimn. tanár jeles sikerrel tette le a bölc. elc. udományi szigorlatot a budapesti tudományegyetemen.

— Az országos ügyvédi kamara választmányába bevalasztották Horváth Gyula dr. ügyvédet, a csákvári kerület ország. képviselőjét.

— Hítvédelem. A hitvédelmi előadások sorozatában hétfőn este Vass József dr. Babel-Bibel címen tartott nagyhatalú előadást, melyben igen érdekes megvilágításban azoknak a tudosoknak tanár szállította le kellő értékre, akik a biblia anyagának egy részét már régebbi nemzetek hagyományában is feltalálhatókknak vélik. A kiváló kritikai értékkel felépített előadást nagy figyelemmel élvezte a hallgatóság.

— **Egy síremlék.** Az egyház tegnap ünnepelte szent Tamás napját. Nekünk ez a nap kétszeresen emlékeztető. Egy kedves, nagyértékű barátunkra emlékeztek bennünk, akit akkor ragadt el közülünk a halál, mikor megerősödött szárnyaival merész röplés előtt állott. A magyarországi katolikusok figyelve is, büszkén is tekintettek arra a fiatal tudósra, akinek készültsége minden nyilvános szereplése alkalmával erősítette azt a hitet, hogy Magyarország keresztény lakossága sokat várhat még tőle. Aztán jött a halál s rideg lehelete egy-két nap alatt lehervasztotta összes reményeinket. Alig temettek papot Fehérvárról, akinek koporsójára őszintebb fájdalom sirta volna könnyeit. De a könny csak fájdalomainkat enyhítette, vissza az életnek nem tudta őt többé adni.

Egy esztendő múlt el azóta. Reichardt Tamás dr. jóbarátaink szívéből indult ki s csakhamar meg is változott az az óhaj, hogy a mi letűnt büszkeségünk porladó tetemei ne maradjanak jel nélkül. A gyűjtést a Fejérmegyei Napló eszközölte. Fillerenkint jött össze az összeg s közel 400 koronát számoltunk el. Ezen az összegben Havranek Lajos derék szobrászunk, az elhunytak is őszinte jóbarátja, egy szép márvány síremléket állított a hosszutemetői sírkertbe. Szent Tamás napján ott állott már az emlékezés büszke jele. Az emlékezés, hogy a hideg téher kő egy igaz embert takart, aki rövid életét az igazság szolgálatában, a gyermekek nevelésében töltötte, Istennek dicsőségére, embertársainak hasznára és büszkeségére munkálkodott. Áldott legyen emléke.

— **A függetlenségi kör** választmánya tegnap este ülést tartott, a melyben egyhangú bizalmat szavazott Holly Géza drnak, a Kör alelnökének, a kiről némely alaptalan híresztelések azt állították, hogy a függetlenségi körből kitessékelték.

— **A Népakadémiában** a múlt vasárnap Lakatos Frigyes tanulmányi felügyelő folytatta uti elményeinek élénk színekben való gazdag leírását. Az előadás keretében rámutatott arra a nagy erkölcsi és szellemi visszamaradásra, amellyel a művelt Európa államai között egy sorban nem állhatunk. Az előadást szíjnyáték követte.

— **Választás.** A székesfehérvári káptalan a lemondott Fogl Alajos káptalani kántor helyére Kestkés Eleket választotta meg.

— **Hivatalvizsgálat.** Szára Gyula dr. polgármester tegnap hivatalvizsgálatot tartott a város összes hivatalaiban. A hivatalos ügymenet megtekintése után a tapasztalt rend és pontoság felett meglepedését nyilvánította.

— **A betegek karácsonya.** A kórházi betegeket csütörtökön kivételesen (a karácsonyra való tekintettel) délután fél 2-től este 6 óráig lehet látogatni. Az ajándékok kiosztása délután 5 órakor lesz. Aki a betegeknek ajándékot szán, küldje a gondnoki hivatalba, hogy az pontos kimutatásában nyugtázhassa.

— **A Székesfehérvári Katolikus Növendő Egyesület** (patronage) e hó 27-én (vasárnap) délután 4 órakor tartja karácsonyi ünnepét a Manz-ovoda termében. Vendégeket szívesen lát a patronage vezetősége.

— **Vegyvizsgálás.** A Székesfehérvári Kereskedelmi Társulat újabb jelét adta annak, hogy mindenkép a kereskedők érdekeit óhajtja szolgálni. A Felső Kereskedelmi iskola laboratóriumát ugyanis úgy fogja kibővíteni, hogy az új szerkekkel a kereskedőknek is szolgálatot lehessen tenni, az árú, élelmi és élvezeti cikkelyek megvizsgálása és elemzése által. Így az eddigi felszerelés egy hivatalos Ábel-petroléum-vizsgálóval gazdagodott, amelyiket a Charlottenburgi német birodalmi kísérleti állomás hitelesített. A kereskedők tehát áruikat a laboratóriumban megvizsgálathatják.

— **Köztisztasági szabályrendelet.** A város jogügyi bizottsága tegnapelőtti ülésén tette tárgyalás alá azt a nagyfontosságú szabályrendeletet, mellyel városunk ügybuzgó főorvosa, Bierbauer Viktor dr. a közegészségügy bajait akarja szüntetni. A szabályrendelet módját ajánl arra, hogy a köztisztaság minél inkább ellenőriztessék, a rágalys és fertőző betegségek terjedése megakadályoztassék. A bizottság egyhangú vélemény alapján elfogadásra ajánlja a közgyűlésnek a nagyfontosságú szabályrendeletet.

— **A Szabad Liceum** vasárnapi előadását Vargha Mátyás főreáliskolai tanár tartotta nagy számu közönség jelenlétében. A nagy magyar szabadsághősről, Ilk Rákóczi Ferencről tartott nagyhatalmu előadást, melyet a közönség állandó lelkesedéssel kísért. Az előadást Szabady János és Dörögdy János ügyes szavatai előzte meg. Ezután pedig a Zalogházban c. mulattató vigjátékot adták elő a K. K. A.-nak agilis műkedvelői: Vild Mariska, Káplán József, Kern György, Kovács Nándor, Mundy Károly és Duráty József.

— **Hajálózás.** Özv. Modern Józsefné, Molnár József dr. ker. orvos édesanyja folyó hó 20-án 63 éves korában elhunyt. Temetése ma délután fél 3 órakor volt a ligetsori gyászházból.

— **Mentőink.** A Székesfehérvári Mentőegyesületnek immár 40 tagja végzi az emberszeretet nemes munkáját, úgy, hogy folyó évben 1400 esetben működött közre embertársaink baleseteinél. A nemes munka azonban anyagi segítség nélkül nem hozza meg az irtalom gyümölcsét, azért a mentő-egyesület Szilveszter estélyén adományokat gyűjt a humanus célok elősegítésére. Mi részünkről szívesen ajánljuk a közönség partfogásába a mentők munkáját. Adományok a pénztárhoz küldendők.

— **Kalandozó inasok.** Hogy mennyire szügesztív erővel ha a rémregények, kalandozó mesék olvasása a fejlődő ifju lélekre, annak érdekes bizonyágáról értesít bennünket a rendőrség. Két helybeli szabótanonc, Tábí Dezső és Szalóki Antal kalandozó regények olvasása után, közös megállapodással elhatározták, hogy megszöknek műhelyi kötelezések kötelekeiből, neki-vágnak a nagy Afrikának. Egyelőre oroszán és tigris vadászat lebegett képzeletűsük lelkük előtt Magukhoz vettek néhány kést, kötelet s ezzel a hiányos felszereléssel mondatk búcsút a kapu félfának. Faluról falura botorkáltak a két világ-vándor ázva, fázva; a merész ábrándoktól lelkesítve; s el is jutottak egészen a magyar határig, Zimonyig, ahol azonban füstbe ment minden számításuk. A határon nem tudták megukat igazolni s rendőri beavatkozás történt további számításaikba. A rendőrségen kiderült a való s azonnal intézkedtek a kalandorok hazaszállására iránt. A két szabótanonc hasznos tanulásban gyarapodva vette újra kezébe a szabó mesterség ollóját.

Angol-kór.

Ama kiváló és koncentrált táplálék, amely a SCOTT-féle Emulsió-ban foglaltatik, táplálja a csontokat s azokat keményekké és egyszerekké teszi. E szer hatása alatt a csontokat körülvevő hus egészséges és szilárd lesz.

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módosított védjegyet — a halast — kérjük figyelembe venni.

Az általános egészség a SCOTT-féle Emulsió

hatása alatt, rohamosan javul és az angolkóros gyermekek époló rózsás és viruló arcszint kapnak, mint az egészségesek. Az orvosok állandóan ajánlják a

SCOTT-féle Emulsió

használatát.

Egy eredeti üveg ára 2 k. 50 fillér.

Kapható minden gyógyszerertárban.

— **A vásár.** Gyengébb, kevésbé sikerült vásárt alig látott Székesfehérvár a tegnapián. Egy jól megtermett hetivásár mindenesetre túltesz rajta. Állatvásár alig volt, a kirakodó vásárból alig néhány száz ember keverte a jó hígfa föleresztett sarat. Hogy a karácsony előtti vásár a képzeltet legrosszabb időre esett, szüksegtelen magyarázni. Hogy pedig az állatvásár az idén sehol sem sikerülhet szintén érthető az idei nyomorúságos termés miatt. Szakértők szerint azonban lesz még jobban is. Jobb esztendő majd vigabb vásárt hoz azután ránk is.

— **Tűz.** Tordas községben tűz volt folyó hó 18-án. Német András gazda istállója és sertés-óla égett el 800 korona értékben. A tüzet valószínűleg gyufával játszó gyermekek okozták.

— **Mozí.** Az Otthon kávéházban a karácsonyi ünnepek alatt, pénteken, szombaton és vasárnap a következő szenzációs műsor lesz látható: Osztálygyűlés, kép az életből, Flick és Flock, (kacagató). A Canadai leány, dráma. Genfi fő, természet után. Az árulás ári, tréfás. Hódoló felvonulás. Siessünk, mulatságos. A Forradás, 306 méter gyönyörű színes kép stb. Szabad be-
menet, figyelmes kiszolgálás, mérsékelt árak.

— **Ménállomások a megyében.** A földmívelésügyi miniszterimban folyó hó 7—8-án lefolyt értekezlet alapján a megyénkben levő ménállomásokra a következő arányban osztották ki állami méneket: Adony 2, Baracska 3, Bicske 4, Csákvár 2, Dunapentele 3, Ercsi 2, Etyek 3, Erd 3, Hercegfalva 2, Káloz 3, Lovasberény 2, Nagyparkáta 3, Polgárdi 3, Pusztavám 2, Sárbovárd 3, Sárkeresztúr 4, Sárszentmiklós 2, Serégyes 2, Soponya 4, Székesfehérvár 4, Tác 2, Vál 2. Alcsut községben a községbeliek kívánalma szerint megszűnt a ménállomás.

— **Husvizsgálati tanfolyam.** A földmívelési miniszternek az élelmi cikkek ellenőrzésére irányuló gondossága városunkra is kiterjed. Intézkedett aziránt, hogy a hatósági husztek felállítását megtörténjék, továbbá husvizsgáló tanfolyamot kíván létesíteni a közel jövőben. A husvizsgáló tanfolyam célja, hogy minél többen megismerjék a hússal való bánásmódot, s szemmel tarthassák az egészségi követelményeket. A tanfolyam előadója hr szerint Szabó Samu seregélyesi állatorvos lesz.

— **Köszönet.** Folyó hó 16-án a Magyar Király szalódobán rendezett társas estély alkalmával felülfizettek: a m. kir. honvéd gyalogezred tisztikara 7 koronát, Grünfeld Jakab, br. Rodich 10 koronát, Bezerédi Lipót, dr. Fiáh György, Halm Miklós, László Albert, N. N., Orbán Károly, br. Puthon Alajos 8 kor., Groman Lajos, Korzó Kávéház, Mayerhoffer Ferenc, Wertheim Armin 5 koronát, Kyzle Rudolf, dr. Strasser Jenő 4 koronát, Rádai László, Székesfehérvári Friss Ügyvédek, Wertheim Pál, Zára József 3 koronát, Apt Ödön, Grünfeld Ignác, Kis Géza, dr. Koerfer István, Kukorely Béla, Práger Fülöp, Rozenveig László, Schlesinger Sándor 2 koronát, dr. Szöke József 1 koronát, összesen 207 koronát, mely adományokért, illetve felülfizetésekért egy a székesfehérvári m. kir. honvéd kerület tek. parancsnok-ságának, valamint Barnai Ignác vendégios urnak a katonai zenekar illetve az emeleti nagyerem díjtalan átengedésért és az ingyenes világítatásért, Zeller Mihály festőművész képadományáért és végül Csitány G. Emil urnak a nyomtatványok díjtalan elkészítésért hálás köszönetét fejezi ki. Dr. Fiáh György mint a Rendezőség megbízottja.

— **A szülők figyelmébe.** Azoknak, a kik a kis Jézus ajándékával akarnak gyermekeiknek örömet szerezni, melegen ajánljuk a Szent-István-Társulat ez évi karácsonyi új könyveit, a melyeknél okosabb, erkölcsileg nevelőbb, egyszersminő azonban mulattatóbb könyveket alig ajánlhatnánk. A könyvek díszes kiállításra alkalmasak a legkényesebb kritikát is. Valamennyi kapható Klökner József könyvkereskedésében.

— **Öngyilkosság.** Pollák András igari gazdaregebb idő óta gyógyíthatatlan betegségben szenvedett. Segíteni nem tudott rajta az orvosi tudomány s ez teljesen elkeserítette lelkét. Hosszas lelki tusa után megbarátkozott a halál gondolatával. Az öngyilkosságot szőléjében hajtotta végre, nem akarta, hogy hozzátartozói tanu legyenek haláltusájának, prészában főbe lölte magát. Így akadtak rá gyermekei, kik előtt végre gyanusnak tűnt fel a dolog, hogy 2 nap óta nem tért haza lakásába.

SZÍNHÁZ.

Szombat, dec. 19.

Komédiások. Operette 3 felvonásban. Szövegét írták Jakobson Bonne és Wagner Ferenc. Fordította Tábori Kornél. Zenéjét szerezte Milöcker Károly.

A mi közönségünk izlésére szabták. Komoly erkölcsi tartalom nincs benn, költői hatásra nem pályázik, néhány olcsó ötletből alakul meséje

amelyben drámai koncepciót hiába keresünk. Hangulatos zenéjének néhány dallama azonban megkapja szívünket.

Egy rafinériákban utazó komédiás (Inke) bevetődik egy látrai szállodába, hol a szállodás (Szalkai) dusszagdag unokaöccsének adván ki magát, szívesen fogadott vőlegénye lesz a szállodás leányának (Borbély). Később azonban megérkezik a valódi vőlegényjelölt unokaöccs (Bátori), aki látva a valót, tréfás kedvében maga is a fonák helyzet szolgálatába szegődik: pincérnek áll be a szállodába. Sok mulatságos esemény után kiderül a való, a komédiás azonban még egy ügyesen alkalmazott fogás árán megmenekül, feleségül veszi a szállodás nővérét (Tarnay) s uralja továbbá a helyzetet. Még az öreg szállodásnak is házassági kedve jön, nőül veszi a komédiások énekesnőjét (Kormos).

Az előadás művészezte felette állott a darab értékének. A darab érvényesülésének súlypontja Inkére nehezedett s ha ez nem teljesen sikerült, annak okát nem ő benne keressük. Kormos Ilonkának ezuttal is módjában állott szerepkörének összes előnyeit kiaknázni, Borbély Lili jól belelépte magát neki megfelelő szerepébe, Szalkai, Bátori, Medgyaszay szintén részesei annak a tetszésnek, mellyel közönségünk a darabot, az előadást kitüntette.

Anyakönyvi statisztika.

1908. december hó 12-től december hó 19-ig.

Születés. Született: 12 törvényes fiú, 4 leány, 0 törvénytelen fiú, 0 leány, halvaszületett törvényes fiú 0, leány 0, törvénytelen fiú 0, leány 0. Összesen 16.

Halálozás. Elhalt: 7 éven aluli 3 törvényes fiú, 3 leány, 7 éven felüli 3 férfi, 3 nő. Összesen 17.

Ezerint a születést a halálozás 1-el mulja felül.

Eheltak: Klein Ferenc r. k. 16 hónapos, Csorda-utca 1. — Szabó Ignác r. k. 4 hónapos, Forgó-utca 10. — Salfnyár Ferenc r. k. magánzó, 58 éves, Jókai-utca 20. — Palkovitsch Imra háztulajdonos r. k. 73 éves, Deák Ferenc-utca 34. — Kálmán Erzsébet r. k. 15 hónapos, Berényi-ut. — Özv. Nagy Ferencné, Kis Jakab Julianna, r. k. 76 éves, Sürpince-utca 14. — Pallag Áarásné, Kovács Julianna, r. k. 68 éves, Jancsár-utca 15. — Bicskei Dániel ref. napszámos, Sz. György kórház. — Nagy István r. k. kocsis, 21 éves, Sz. György kórház. — Kovács János, r. k. napszámos, 60 éves, Sz. György kórház. — Parlovcis Péter g. kath. 35 éves, Sz. György kórház. — Kú Erzsébet r. k. Salátró-utca 8. — Forstner Alajos r. k. 12 éves, Palotai-utca 11. — Végh Mihály r. k. fél óras, Csordás-utca 14. — Molnár István dv. bognár, r. k. 46 éves, Major-utca 11. — Béres József r. k. 14 éves, Felső-királysor 41. — Farádi Szabó Anna r. k. 3 hónapos, Fűrőd-utca 6. — Özv. Osztotics Mihályné, Horváth Terézia, r. k. 70 éves, Sziget-utca 15.

Kályhák és takaréktűzhelyek fűtésére
legalkalmasabb,
leggazdaságosabb,
legkellemesebb tüzelőanyag

a sajtolt szén,

mert:

állandóan egyenletes meleget ad,
mennyisége könnyen ellenőrizhető,
nem piszkít és kezelése egyszerű.

100 kgr. ára házhoz szállítva 2 k 40 f.

Megrendelhető Székesfehérváron:
„Sajtolt szén“ elárúsító raktárban

Stibál Gusztáv Rákóczy-utca 6. sz.

(Galambos-ház) és

Krausz Verona dohánytözsdejében,

Nádor-utca.

Uj cukrászda.

Székesfehérvár legfényesebben berendezett és legolcsóbb cukrászdája,
mely e hó közepén nyílt meg

ROSZBERGER ÉS TÁRSA

cég alatt a Kossuth-utcán, az ujonnan épült gróf SZÉCHENYI-féle házban.

Kaphatók az összes cukrásztermékek, bonbonok a legizletesebben és
legszebb kivitelben.

Meleg kávé és csokoládé kapható.

Elvállal parfalt, fagyalt készítését megrendelésre. Bármely megrendelést
olcsón és pontosan eszközöl.

**Karácsonyi ünnepekre megrendeléseket elfogad mákos és diós patkókra,
Gyönyörű karácsonyfa díszek kaphatók.**

Keresztelőkre, lakodalmakra, multságokra megrendelést elfogad.

Szíves pártfogást kér
ROSZBERGER és TARS.

WEISZ LÁSZLÓ

CIPŐ-ÜZLETE

BUDAPEST, I. ker., Fehérvári-ut 16/b. (ezelőtt Székesfehérvár.)

T. C. Van szerencsém tisztelettel értesíteni, hogy I., Fehérvári-ut 16/b. szám
alatt a legkényesebb igényeknek megfelelő

úri-, női- és gyermekcipő-üzletet

nyitottam.

Raktáron tartok legjobb minőségű saját készítményű, valamint amerikai,
angol és francia gyártmányu box, lakk, chewreaux stb. cipőt mérsékelt áron.
Valódi „Kobrak“ cipő Budapesten kizárólag nálam kapható.

Mérték szerinti megrendelések és mindennemű javítások saját műhelyem-
ben a legjobb kivitelben pontosan készülnek.

Képes árjegyzékkel szívesen szolgálva, maradok becses pártfogását kérve

kiváló tisztelettel

Weisz László.

SCHMELZER JAKÓ

ezelőtt: Szekerek és Hornyánszky. — Alapítva 1803.

Székesfehérvár, Nádor-utca 6-ik szám.

Ajánl a közelgő ünnepekre nagy választéku tárlatából: Dizmű-
tárgyakat fa, bőr, bronce és china-ezüstből, fa és érc dohányzó asztal-
kákat, disz álló consolokat, thea és hangjegy állványokat, virág vázakat,
különbféle ékszer és uti dobozokat, teljes bronce íróasztali készleteket,
gyönyörű színházi látszóveket, tálcákat, alpaca és alpaca-ezüst elsőrendű
evőszereket és acél zsebkéseket, bőr szivar és pénztárcákat ezüst ékkel,
bronce és bőr képereteket, valódi chinai csészéket és disztárgyakat, nagy
képeket és miniatúr szent képeket, tajt, borostyán és ezüst szipkákát,
tajt pipákat, ezüst fogantyus lovagló és sétatobotokat, francia illatszereket,
magyar ruha és fogkeféket, selyem, bársony és bőr albumokat, varró-
cassetteket, mindennemű hangszereket, gramophonokat és kiegészítő részeit,
vadász fegyvereket, Browning pisztolyokat és revolvereket, vadászati szere-
ket, töltényeket, kitiúnó optikai látszereket, hőmérőket, gőzmozdony és
mozgonyokat, nagy választéku gyermekjáték árukat és még sok ezer más-
minemű, itt fel nem sorolható különleges cikkeket.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérváron.